

VÝRAZY V MATRIKÁCH (snadné hledání: 1.Ctrl+F, 2.vepište hledaný výraz, 3.enter)

POVOLANÍ, STAV	NĚMECKY	LATINSKY	VÝZNAM
baráčník			vlastník domku bez polností
čeledín, děvečka	Knecht/ Diener Dienstmagd/ Dienerin	famulus	zemědělský dělník, dělnice na statku
domkař	Hausler	casarius, (v matrikách psáno též kazarius nebo qazarius)	vlastník domku s malým pozemkem (do 0,4 ha), obživa - řemeslem a námezdní prací
familiant	Familiant		dědičný nájemce dílu panské půdy (prakticky: někdo z rodiny, syn, zeť apod. si postavil chalupu na dílu rodinného pozemku)
hajný, myslivec, lovcí	Forster, Waldhütter, Heger	venator	správce obecního nebo panského lesa
hospodář, hospodyně	Hauswirt, Hausfrau		
hospodský, hostinský, šenkýř	Wirtschaftbesitzer	caupo, cauponis	živnostník provozující šenk, výčep, hospodu (s čepováním prodejem piva, alkoholu, tabáku apod.)
chalupník	Häusler, landarmer Bauer	pater familias, agricola, colonus	majitel chalupy s pozemkem do ¼ lánu (=do cca 4,6 ha), drobný zemědělec bez potahu
kaplan	Kaplan	cappellanus	duchovní
kněz – zaopatřující před smrtí		providens	
kněz – pohřbívací		sepeliens	
kovář, podkovář	Schmied	faber (aeris), ferrarius, ferrio, babatarius, babatikus, babatus, sufferator	řemeslník, výrobce kovových předmětů, koval koně, v dobách, kdy byl lékař málo dostupný, často trhal nemocné zuby, nebo napravlval zlomeniny
krejčí	Shcneider	sartor	řemeslník, výrobce oděvů
láník		(lán = campus)	držitel lánu půdy (lán = stará česká jednotka = 8 kop záhonů = 18,6301 ha
mlynář	Müller	molitor	nájemce nebo vlastník mlýna
mlýn	Mühle	molla	dům se zařízením na mletí obilnin, lustěnin
nádeník	Tagelöhner	operarius	dělník najímaný dočasně na vedlejší práce na statku
ovčák	Schäfer	opilio	ovčák v panském dvoře (Pozor, na rozdíl od obecního pastýře nepatřil k nejchudším v obci)
pastýř	Hirte	pastor	obecní pastýř, patřil k nejchudším v obci
pachtýř	Pachter		nájemce
pekař	Bäcker	pistor	výrobce pečiva
poddaný	Untertan	dediticus, subditus	šlechtě podřízený (běžné obyvatelstvo, ale i nižší šlechta byla poddanna vyšší šlechtě nebo králi)
podruh	Innleute, Einlieger, Inlieger, Hofer, Zuvohner	linqulinusě	podnájemník bez vlastního domu a pozemku, obživa řemeslem, námezdní prací, často čeledín
pohodný,(ras, antoušek)	Abdecker, Racker	carnifex, carnificis,	dříve živnostník (pohodnictví) zabývající se odstraňováním uhynulých zvířat a chytáním potulujících se psů a koček ,
ras,(pohodný, antoušek)	Abdecker, Rascker,	carnifex, carnificis,	dříve živnostník (pohodnictví) zabývající se odstraňováním uhynulých zvířat a chytáním potulujících se psů a koček
rychtář		iudex	hlavní představený obce, dnešní starosta
rytíř	Ritter	eques	nižší šlechtický stav, titul
řezník	Fleischer, Fleishaker	lanio, laniator, lanius, lanionis	poražka, zpracování masa, výroba masných výrobků
sládek	brauer, bierbrauer	brasatoris, brasiarius	vedoucí pracovník v pivovaru, vaří pivo
sedlák	Bauer	rusticus	držitel statku s půdou nad 25 jiter (= nad cca 6,3 ha)
sluha, služebná, služka	Diener/in	servus, serva	na vesnici významově podobné označení jako čeledín, děvečka
voják, řadový voják od vojskú/vojens.	Soldat, Krieger (- zastarale) -	miles, gregarius miles ab miles	voják , vojín (v dnešní terminologii)

VÝRAZY V MATRIKÁCH

POVOLANÍ, STAV	NĚMECKY	LATINSKY	VÝZNAM
šafář		villicus	feudální zemědělský správce hospodářství na panském dvoře, organizace a dozor nad prací čeledi
šenkýř, hospodský, hostinský	Schaffer	caupo	živnostník provozující šenk, výčep, hospodu (s čepováním prodejem piva, alkoholu, tabáku apod.)
švec, šefc	Schuster	sutor	řemeslník, výrobce obuvi
tkadlec	Wber	textor	řemeslník, tká látky (sukno) na stavu
tesař	Zimmermann	faber lignarius, ligni faber	zpracovatel dřeva
výminkář, výměnkář, výměník, vějměnkář, vějměník, výměník	Ausgedinger, Rentner		označení „důchodce“, žijícího v části domu, nebo v přilehlém domku určeném pro staré rodiče (výměnek, výminek, vejminek apod.)
zahrada	Garten	hortus,	
zahradník	Gartner	hortulanus, olitor, oris	vlastník domku s pozemkem větším než domkař a o něco menším než chalupník (od 0,4 ha do 4,6 ha)
zedník	Maurer	murarius	řemeslník, staví zděné stavby
UDALOST, RODINNÝ STAV (související výrazy)	NĚMECKY	LATINSKY	VÝZNAM
dcera, syn	Tochter, Sohn (des)	filia, filius, nata, natus	
dcera, syn	Tochter, Sohn (des)	nata, natus, filia, filius	
dítě	Kind	infans	
dvojčata	Zwillinge	gemini	
kmotr	Pate, Gevatter	levans	přítel rodiny nebo příbuzný, který přijetím kmotrovství držel nad dítětem ochrannou ruku, a měl k němu kmotrovské závazky.
křest	Taufe	baptisatus	den pokřtění novorozence (v dobách minulých obvykle v den narození nebo den následující, aby dítě případně nezemřelo nekřtěné. Nemohlo by pak být pohřbeno do svěcené půdy.)
manžel	Eheman	iugis	
manželka	Ehefrau	coniux, livia	
manželka	Ehefrau	livia, coniux	
manželské děti		liberi legitimi	
manželský	Ehe-	coniugalis	
manželský, vlastní (dítě)		legitimus, legitima	
mládenec	Jungling	adolescens	svobodný mladík
nevěsta	Braut, Bräute	sponsa	
poctivý	ehrlich, ehrbar	honestus	
pohřeb	Begräbnis	humatio	
sňatek	Eheschließung	coningium, lectus	
sňatek	Eheschließung	Lectus, coningium	
snoubenec	Verlobte	sponsor (=také ručitel)	
snoubenka	Verlobte, Braut	sponsa	

UDÁLOST, RODINNÝ STAV (související výrazy)	NĚMECKY	LATINSKY	VÝZNAM
svazek manželský	Eheband	copulatio, iugum	
vdova	Witwe	vidua	žena, které zemřel manžel
vdovec	Witwer	viduus	muž, jemuž zemřela žena
držitel (majetku)	Besitzer, Eigner, Inhaber	possessionatus	
z obce	aus (Dorf)	ex pago	odkud – z které vsi
ženich, snoubenec	Bräutigam, Freier	sponsus	

DATOVÁNÍ, MĚSÍCE	NĚMECKY	LATINSKY	staroněmecké měsíce odvozené z latiny ↓
věk, stáří	Alter	aetás	
Léta Páně		Anno Domini	
rok, léto	Jahr	annus	
leden	Januar	ianuarius	1. Hartung
únor	Februar	februarius	2. Hornung
březen	März	martius	3. Lenzmond
duben	April	aprlis	4. Ostermond
květen	Mai	maius	5. Wonnebmond
červen	Juni	iunius	6. Brachmond
červenec	Juli	iulius	7. Heuert
srpen	August	augustus	8. Ernting
září	September	september	9. Scheidung
říjen	October, Winmonat	october	10. Gilbharts
listopad	November	nevember	11. Nebelung
prosinec	Dezember	december	12. Julmond

Vlastní poznámky :

Přiřazení křestních jmen k měsícům podle církevního kalendáře:		
		leden - Anežka, Antonín, Pavel
		únor - Josef, Matěj, Veronika
		březen - Jiří, Josef, Kateřina, Rosina
		duben - Jiří, Kateřina, Vojtěch
		květen - Jan, Johana
		červen - Antonín, Jakub
		červenec - Jakub, Vavřinec
		srpen - Bartoloměj
		září - Ludmila, Martin, Ondřej
		říjen - Šimon, Voršila
		listopad - Kateřina, martin, Ondřej
		prosinec - Barbora, Lucie, Tomáš

Křestní jména v matrikách

česky	latinsky	německy	význam
Alžběta (Eliška)	Elisabeth	Elisabeth	Jméno Hebrejského původu z původního Elíšebáh. Význam: Bůh je má přísaha.
Ambrož	Ambrosius	Ambros	Jméno řeckého původu, z přídavného jména ambrosios. Význam: Nesmrtelný, božský.
Anežka	Agnes	Agnesa	Z řeckého hagné. Význam: Čistá, neposkrněná, svatá.
Anna	Anna	Anna	Hebrejské jméno. Význam: Milostiplná, milá.
Antonín	Antonius	Anton	Z latinského Antoninus, což je adoptivní jméno k Antonius. Význam: Patřící k Antoniovi.
Apolena (Světлана)	Apollonia	Apollonia	Původem řecké jméno. Význam: Zasvěcena bohu Apollonovi. Světlodárná. Českým ekvivalentem je Světla, Světлана.
Barbora	Barbara	Barbara	Řecké Jméno. Význam: Brblající, breptající. Z řeckého barbaros = cizinec, barbar.
Bartoloměj	Bartolomeus	Bartholomäus	Z aramejského Talmi = syn Talmajův. Talmi souvisí s hebrejským slovem telem - brázda. Jeho otec byl oračem. Dalo by se říci, že Bartoloměj byl synem starého Brázdy :o)
Bedřich	Frideric	Friedrich	původní význam: pokojný, mírumilovný vladař
Blažej	Blasius	Blasius	Původem řecké jméno. Význam: Trpící na zápal kloubů, nebo bleptavý, breptavý; neobratný, tupý.
Bohumil	Theophilos	Gotlieb	Význam: Bohem milovaný a boha milující
Bohuslav	Teheodorus, Thimoteus	Gotfried	Význam: Díky bohu slavný a mocný, boha oslavující
Daniel	Daniel	Daniel	Jméno starozákonního proroka. Z hebrejských slov Dani = soudce, El = zástupné označení boha. Význam: Bůh je soudcem mých činů.
Dorota	Dorothea	Dorothea	Jméno řeckého původu. Význam: boží dar. Svatá Dorota je patronkou zahradníků a květinářů, nevěst a šestinedělek.
Eliáš	Eliphas	Elias	Jméno biblického proroka
Eva	Eva	Ewa	Jméno hebrejského původu. Původní podoba byla Hawáh. Význam: živá, přeneseně životodárná, matka života.
František	Franciscus	Fanz, Frantz	Původem italská přezdívka Františka z Assisi (z mládí) pro jeho schopnost rychle zvládnout francouzštinu
Havel	Galus/Galus	Gallus	Jméno latinského původu. Význam: obyvatel Galie. Dnes v Čechách takřka vymizelo. Zůstalo spíše jako příjmení.
Ignác	Ignatius	Ignaz, Ignatz	Význam: oheň (z latinského ignis), urozený (z latinského agnatus), příbuzný (z latinského cognatus)
Jakub	Jacobus	Jacob	Z hebrejského Jahaqóbh. Význam původního slova: pata.
Jan	Joannes Ioannes, Jois, Iois Joannis	Johann, Johannes, Hannes, Hans, Hons	Hebrejského původu. Význam původní varianty Jochánán: Bůh je milostivý.
Jana	Joanna, Ioanna	Johanna	Podobně jako Jan.
Jeroným	Hieronymus	Hieronymus	Z řeckého Hieronymos. Význam: Muž se svatým jménem.
Jiljí	Aegidius (2.pád: Gilius)	Egidius, Agidius	Jméno řeckého původu. Význam: Záštit, ochrana, štítonoš. Česká podoba vznikla zřejmě z 2. latinského pádu.
Jiří	Georgius	Georg, Jörg, Jorn, Gorgel, Gorries, Gerg	Z řeckého geórgós, jež znamená "zemědělec". Stejně jako český překlad jména můžeme i řeckou variantu dále dělit: gé znamená "země", druhá část souvisí se slovem ergon, tj. "dílo" nebo "práce".
Jindřich	Henricus	Heinrich, Hendrich	Jméno německého původu. Původní tvar Heim – rich. Význam: Vládce svého domu.
Johana	Joanna, Ioanna	Johanna	Podobně jako Jan.
Juliána (Julie)	Julia, Iulia	Julia	
Josef	Josephus	Joseph, Josef	Z hebrejského Jóséph. Význam: "ten, kdo bude pokračovat". Josef je tedy ten, kdo v něčem pokračuje, něco přidává nebo rozmnožuje.
Judita (Jitka)	Juditha, Iuditha	Juditha, Jutta	Jméno hebrejského původu. Význam: žena z Judeje. Základem je jméno Jehúdíth. Z německé zkráceniny Jutta vznikla česká varianta Jitka.
Justýna	Justina, Iustina	Justina	Toto jméno má latinský původ a znamená "spravedlivá". Naši obrozenci ostatně toto jméno překládali jako Pravdomila nebo Pravoslava.

Křestní jména v matrikách			
česky	latinsky	německy	význam
Karel	Carolus, Karolus	Karl	Z germánského jména Karlaz a staroněmecké karal. Význam: Muž, chlap. Rozšířilo se pod vlivem slávy císaře Karla Velikého.
Kašpar	Casparus, Kasparus, Casper	Caspar	Jméno jednoho ze tří mudrců, kteří přišli uctít narození Krista. Vychází až z pozdější katolické tradice.
Kateřina	Katharina, Catharina	Catharina	Ze starořeckého katharós, znamenající čistý.
Kristina	Kristina, Cristina	Christina	Jméno řeckého původu. Význam: Křesťanka
Kryštof, Kryštof	Christophus, Christophorus	Christoph	Jméno řeckého původu. Význam: Nosí Krista v srdci.
Ludmila (Lidmila)	Ludmila	Ludmila	Staroslovanské jméno. Význam: „Lidu milá“.
Lukáš	Lucas	Lukas	Latinského původu. Význam: Ten, který přichází z Lukánie (kraj v Itálii).
Magdalena, Mandalena, Majdalena	Magdalena	Magdalena	Hebrejské jméno. význam: Ta, jež přichází z Magdaly. (Palestinské město). Význam slova Magdala: Věž.
Markéta, Markyta	Margarita	Margareta, Margarete	Z latinského margarita = perla. Původně pak ze staroindického mandžarí.
Marie Anna, Mariana, Marianna	Mariana, Marianna	Marianne	Složenina jmen Maria a Anna. Ženská varianta latinského Marianus. Význam: Z rodu Mariu. (mas, maris = muž).
Marie	Maria	Maria	Staroegyptské jméno. Významy: Milovaná Bohem, moře hořkosti. Z aramejské podoby Marjam se překládá jako paní, kapka moře, krásná.
Matěj (Matyáš)	Mathias, Matheus	Matehus, Matias	Jméno hebrejského původu. Prastaré původní Mattithjáh znamená dar Boží. Ze stejného základu vychází i Matouš.
Matouš	Mathias, Matheus	Matehus, Matias	Jméno hebrejského původu. Prastaré původní Mattithjáh znamená dar Boží. Ze stejného základu vychází i Matouš.
Michal (Michael)	Michael	Michael, Michel	Hebrejského původu. Význam: Podobný bohu.
Martin	Martinus	Martin	Latinské jméno odvozené od boha války Marta. Význam: bojovný, válečník, Martovi zasvěcený, Martovi oddaný, Martovi náležející.
Mikoláš, Mikuláš	Nicolaus, Nicolaos	Nikolaus, Niklas, Klaus	Řeckého původu. Význam: Vítězství lidu.
Ondřej	Andreas	Andreas	Řecké jméno. Význam: Mužný. Jméno apoštola.
Pavel	Paulus	Paul	Latinské jméno. Význam: Malý. Jméno apoštola.
Petr	Petrus	Peter	Jméno apoštola. Význam: Skála. Sv. Petr je patronem řemeslníků (např. řezníků, truhlářů, kovářů, hrnčífů).
Rozálie, Rozina, Růžena	Rosina	Rosalía, Rosalie	Latinské jméno. Význam: Růže, růžová.
Řehoř	Gregorius	Gregor	Řecké jméno. Význam: bdělý, ostražitý.
Saloména	Salomena	Salome	Biblické jméno, z hebrejského šálóm. Význam: mír, klid. Ženská varianta jména Šalamoun.
Samuel	Samuhel	Samuel	Hebrejské jméno. Význam: Vyslyšel bůh.
Šimon	Simon	Simon	Hebrejské jméno. Význam: Naslouchající.
Terezie (Tereza)	Theresia	Theresia	Řecké jméno. Význam: Pochází ostrovů Thera (v Egejském moři) nebo Therasia (u Sicílie) a Základ slova tvoří řecké téresis = zástita, ochrana.
Tomáš	Thomas	Thomas	Ze syrského tóma nebo teóma. Význam: Dvojče, blíženeček, = řecky didymos.
Uršula (Voršila)	Ursula	Ursula	Z latinského ursa. Význam: medvědice. Ursula = malá medvědice. (zdrobnělina)
Václav	Wenceslaus	Wenzel	Staroslovanské jméno. Význam: Více slavný
Vavřínc	Laurentius	Laurenz, Laurentz	Starověké jméno. Význam: pochází z Laurenta (přímořské město v Latii).
Vít (Vítězslav)	Vitus	Witus, Siegfried (Vítězslav)	Latinské jméno. Význam: Mít rád, radovat se. Vítek se tedy s chutí raduje či má rád a ostatní mají rádi jeho.
Vojtěch	Adalbertus	Adalbert	Staroslovanské jméno. Význam: posila vojska.
Voršila (Uršula)	Ursula	Ursula	viz Uršula
Žofie	Sophia	Sophie	Řecké jméno. Význam: Moudrost.